

‘Je kunt aan gras trekken, maar daar gaat het niet sneller van groeien’

In Doetinchem begint stadsplanning altijd vanuit een bestaand groen kader

In de artikelenreeks ‘Op de fiets met de wethouder’ trekt Stad+Groen door het land om met bestuurders en groenexperts te praten over het groenbeleid in hun gemeente. Ditmaal gaan we op pad met wethouder Ingrid Lambregts van de gemeente Doetinchem.

Auteur: Paul van der Sneppen

‘Stenen stapelen kan altijd en overal. Als je je best doet, kun je dat ook altijd nog wat sneller doen. Maar je kunt niet aan gras of bomen trekken om ze sneller te laten groeien.’ Dat zegt wethouder Ingrid Lambregts over de stadsplanning in Doetinchem. ‘Daarom willen we altijd onze groenvoorzieningen goed op orde hebben en is bij stadsplanning bestaand groen altijd het leitmotiv.’ Toch moeten ook in Doetinchem de komende jaren flink wat stenen gestapeld worden om in de woningbehoefte te voorzien. Bovendien lijkt de coronacrisis de bakens voor de regio te verzetten. In prognoses van de rijksoverheid daterend uit 2014 wordt de Achterhoek nog aangeduid als krimpregio. Verwacht wordt dat de bevolking in krimpregio's tot 2040 zal krimpen met minimaal 12,5 procent. Nu, twee jaar na de eerste lockdown ten gevolge van de coronapandemie, ziet de Gelderse gemeente echter een duidelijke opleving in de vraag naar woonruimte.

Woningtekort

Het tekort aan woningen loopt op. ‘Werken op afstand raakt steeds meer ingeburgerd. Mensen forensen minder vaak naar het werk en zijn daardoor bereid om langere afstanden te reizen. Door de pandemie zien we ook dat mensen graag meer ruimte om zich heen willen. In het licht van de pandemie vindt men de nabijheid van voorzieningen plots minder belangrijk.’

Of die trend beklijft, moet nog blijken. Toch wordt er ook in Doetinchem stevig geïnvesteerd in woningbouw, nu en de komende jaren. Eén van de locaties die de wethouder daarom wil bezoeken tijdens de rondgang door de gemeente, is bouwlocatie De Kwekerij, in het oostelijk deel van de wijk Wijnbergen. De locatie, grenzend aan de groene verbindingzone De Kapperskolk, gaat ruimte bieden aan circa 135 energieneutrale woningen. Het

project moet model staan voor de ambitie van de gemeente om bestaand groen centraal te stellen in de stadsontwikkeling. 'Er wordt gebouwd met respect voor de natuur. Dat uit zich onder meer in het materiaalgebruik, maar ook in de wijze waarop de bestaande groene verbindingzone, De Kapperskolk, zoveel mogelijk bij de nieuwe woonfunctie van het gebied wordt betrokken. In vloeiende lijnen, als het ware. Dus geen strakke afbakening van natuur- en woongebied.'

Groene slag

Natuur staat centraal in het verhaal van de wethouder. 'Groen loopt door al onze beleids-terreinen heen: woningbouw, binnenstad, speelplaatsen. Je kunt het zo gek niet bedenken of we geven er een groene slag aan.' Lambregts wil onder meer laten zien hoe Doetinchem overal probeert groen toe te voegen. 'Voor onze omgevingsvisie hebben we een rondvraag gedaan onder inwoners. Daaruit klinkt een duidelijke boodschap: 'nooit genoeg groen' is het devies. We proberen dus niet alleen bestaand groen te integreren, maar ook steeds groen toe te voegen.' En dus neemt de wethouder Stad+Groen ook mee de binnenstad in, waar groen wordt toegevoegd om de verstedelijking en verstening een halt toe te roepen en, waar mogelijk, terug te dringen.

Vertrekpunt

De tocht voert door de binnenstad, door De Veentjes, een voorheen verloederd winkelgebied dat zich nu ontwikkelt tot een aantrekkelijk stedelijk woongebied, de bouwlocatie Wijnbergen-De Kwekerij en een speelpark dat is ontsproten aan de realisatie van de Oostelijke Randweg langs Doetinchem. 'Twee uitgangs-

punten staan centraal bij elk van de voorbeelden die we laten zien. Dat zijn: burgers betrekken bij het ontwerp en groen als vertrekpunt in het ontwerp.'

Vooral bij het werk aan de Oostelijke Randweg hebben de wethouder en haar planologen en landschapsarchitecten laten zien dat natuur en groenvoorzieningen een brug kunnen slaan tussen bewoners en bestuurders. Aanvankelijk was er namelijk veel verzet van omwonenden tegen de aanleg van de weg. De aanleg van een hondenuitlaatplaats en een aantrekkelijk groen speelpark heeft er echter toe geleid dat het verzet werd gestaakt. 'De actiegroep van buurtbewoners heeft zelfs de opbrengst van hun crowdfunding voor de geplande rechtsgang geschonken aan de speelplaats. Het toevoegen en opwaarderen van groenvoorzieningen heeft ons samengebracht in een gezamenlijke inspanning.'

Achterstandswijken

Zo idyllisch gaat het er in Doetinchem lang niet altijd aan toe. In achterstandswijken heeft de wethouder heel wat meer moeite om burgers in beweging te krijgen voor een beter leef-omgeving. 'Het tevreden deel van Nederland regeert', zo beschreef De Telegraaf onlangs nog in een pakkende kop de conclusies van een onderzoek naar *afgehaakt Nederland*, mensen die veelal in achterstandswijken wonen. Het zijn vooral welgestelde burgers die vertrouwen hebben in overheden en door diezelfde overheden ook te mobiliseren zijn en gehoord worden, zo schrijven de onderzoekers in *De Atlas van Afgehaakt Nederland*. Mensen die in de knel zitten, zijn lastiger te paaien en worden minder gehoord.

OP DE FIETS

'Als je aan het overleven bent, ga je je niet inzetten voor de buurt', zegt Lambregts over de betrokkenheid van mensen in achterstandswijken. 'Het is de kunst om daar aan te haken waar de energie zit. Soms zijn dat niet meer dan één of twee moeders die iets vinden van het speelpleintje in hun buurt. Daar beginnen we dan. Daar gaan we kijken wat we eruit kunnen halen.'

Binnenstad

De fietstocht leidt ons vanaf het gemeentehuis aan het Raadhuisplein door de Groene Poort de binnenstad van Doetinchem in. De Groene Poort, het resultaat van een ontwerpwedstrijd onder inwoners van de gemeente, staat in veel opzichten voor de vergroeningsambitie die de gemeente heeft voor de binnenstad. Die vergroening is tien jaar geleden al ingezet en had aanvankelijk ook wel te maken met weerstand. Met name ondernemers zagen beren op de weg. Bomen zouden voor bladafval zorgen en sommige winkeliers maakten zich zorgen over de zichtbaarheid van hun zaak. 'Als we nu nog zo'n vergroeningsslag zouden inzetten, zouden we meer draagvlak vinden, vermoed ik. Ondernemers zien nu ook de voordelen. Ze merken dat groen de binnenstad aantrekkelijker maakt.'

Creativiteit

Het is goed te zien dat het bepaald geen sinecure is om in een compacte binnenstad zoals Doetinchem heeft op passende wijze groen toe te voegen. Daar is duidelijk creativiteit voor nodig geweest. Zo zijn er op verschillende plekken in de binnenstad kunstzinnige boomachtige constructies te zien waarin groen naar boven kan klimmen. 'We kunnen hier niet

Winkeliers voegen nu zelf groen toe aan de binnenstad.

Soms zijn er creatieve oplossingen nodig om het stadshart te vergroenen.

Groenvoorzieningen moeten De Veentjes weer aantrekkelijk maken.

overal de grond in. We hebben met veel ondergrondse infrastructuur te maken. We hebben daarom samen met winkeliers dit bedacht: constructies met bankjes eromheen om op te zitten en zelfs met verlichting ingebouwd. Welke planten het hier het beste doen, moeten we nog een beetje proefondervindelijk leren.' Verderop hebben winkeliers kruiwagens buiten staan met planten erin. Dat is het resultaat van een actie van de gemeente om de stenige binnenstad een groener aanzien te geven. 'We proberen in de binnenstad zoveel mogelijk kleine stukjes groen toe te voegen. Dit is daar een voorbeeld van.' De kruiwagens zijn later verkocht aan de winkeliers om zelf een vervolg te geven aan het initiatief. Dat is kennelijk aardig gelukt, want een aantal van de kruiwagens bevat nog steeds planten. Anderen tonen koopwaar en, in de decembermaand, kerstversiering aan het winkelend publiek.

Aflopende zaak

Vlak buiten het stadshart bevindt zich de wijk De Veentjes. Een stadsdeel dat ergens na de millenniumwissel in verval is geraakt. In de jaren tachtig is de wijk bedacht als uitbreiding van het winkelgebied. In de plinten van de bebouwing bevonden zich winkels. Daarboven zijn tot op heden appartementen. 'Toen ik hier in 2014 voor het eerst kwam met mijn gezin, wisten we De Veentjes als winkelgebied niet eens meer te vinden. Het was duidelijk een aflopende zaak.' Sindsdien is er veel veranderd. De Veentjes is

van een *unheimisch*, verloederd winkelgebied in transitie naar een aantrekkelijk woongebied. 'Nog niet zo gek lang geleden wilde je hier 's avonds liever niet komen. Hangjongeren, dealers en rondscheurende scooters bepaalden de sfeer. Inmiddels kunnen lokale makelaars De Veentjes met recht aanprijzen als een *aantrekkelijk groen woongebied nabij het levende stadshart van Doetinchem*'.

Appartementencomplex

In het gros van de voormalige winkelpanden

wonen nu mensen. Het *lelijkste gebouw van Doetinchem*, een voormalige supermarkt die later dienstdeed als paintballcentrum, is inmiddels gesloopt. Daarvoor in de plaats is een riant appartementencomplex verrezen. Veel appartementen bieden uitzicht op nieuw aangelegde plantsoenen, die er nu nog kaal bij liggen, maar straks gevuld zijn met een mix van inheemse en andere planten, zo verzekert de wethouder. Andere appartementen in het complex kijken uit op een riante volkstuin annex park, de stadstuin aan het Amphionplein. De stadstuin wordt onderhouden door inwoners van de stad en is recentelijk nog uitgebreid.

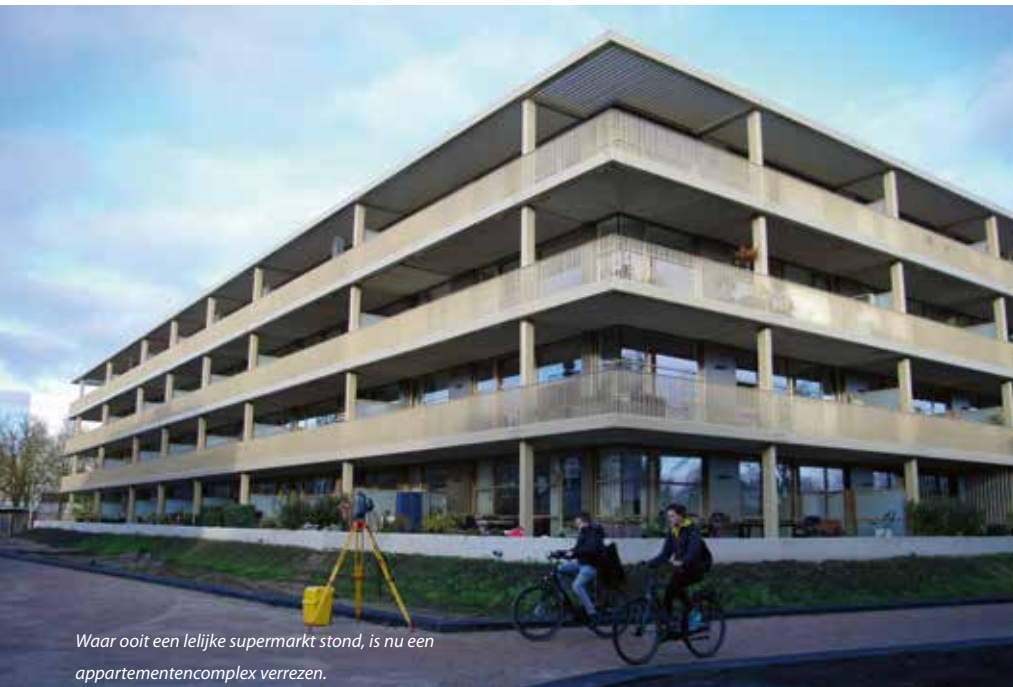
'De transformatie van De Veentjes naar woongebied krijgt de komende jaren verder zijn beslag. De stadstuin is ontstaan uit de Floriadetuin van de Achterhoek in Venlo, een creatie van tuinarchitect Nico Wissing. De tuin is in 2012 overgebracht naar Doetinchem en onderdeel geworden van het destijds als 'tijdelijk' park gerealiseerde Amphionpark. Het is nooit voor de eeuwigheid gemaakt, maar biedt nu wel een mooi nieuw groen kader om, indachtig onze visie op groen, deze wijk verder vorm te geven.'

Sociale cohesie

Inwoners spelen een belangrijke rol bij de transitie van De Veentjes naar groen woongebied. 'Veel nieuwe wijkbewoners zijn ouderen die kleiner zijn gaan wonen. Die hebben nog wel groene vingers, maar niet meer een eigen

Doetinchem wil de binnenstad verbinden met de oevers van de Oude IJssel.

Waar ooit een lelijke supermarkt stond, is nu een appartementencomplex verzezen.

tuin. We zien vaak dat die mensen zich graag inzetten voor bijvoorbeeld het stadspark of het onderhouden van openbaar groen in de wijk. Dat is goed voor de leefbaarheid, de sociale cohesie en voor de inwoners zelf. Dat heeft er onder meer toe geleid dat een voorheen *verrommelde* binnentuin in de wijk na herinrichting nu door de vve van de omliggende woningen wordt onderhouden. 'Bij verkoop van een aanliggende woning zie je op Funda vaak mooie plaatjes verschijnen van de binnentuin. Dat laat goed zien hoe zo'n tuin waarde toevoegt, niet alleen qua leefbaarheid, maar ook aan het onroerend goed.'

Burgerparticipatie

Lambregts vindt bij alle projecten die de gemeente oppakt burgerparticipatie belangrijk. Niet alleen omdat het ideeën en initiatieven losmaakt; Doetinchem kiest ook voor een kleine bestuurlijke organisatie die werkt met geprivatiseerde uitvoerders. Dat burgers zelf de handen uit de mouwen steken, draagt bij aan het klein houden van de eigen organisatie. Vier jaar terug is ook de buitendienst *naar de markt* gebracht. Alle ambtenaren zijn overgegaan in een besloten vennootschap. 'De oude organisatie is helemaal intact gebleven', zegt Lambregts daarover. 'Dat is best even raar. Je moet opnieuw uitvinden hoe je je tot elkaar verhoudt, hoe je de *verzakelijking* gestalte geeft. Je wilt daar bijvoorbeeld ook niet in doorslaan. Het mag niet zo zijn dat de geprivatiseerde buitendienst zegt: met de inwoners hebben we

niets te maken. De binding van de buitendienst met Doetinchem en zijn inwoners blijft belangrijk.'

Spannend

Tot op heden gaat de samenwerking tussen de buitendienst *nieuwe stijl* en de gemeente als opdrachtgever heel goed, vindt de wethouder. 'Doordat de organisatie in zijn geheel in de bv is opgegaan, is de kennis nog steeds geborgd. We hebben als gemeente ook nog steeds contact met alle geledingen van de geprivatiseerde buitendienst, van de mensen op straat tot aan de directie. Maar het wordt natuurlijk wel spannend wanneer de huidige directeur weggaat en er een vervanger op diens stoel plaatsneemt.' Van De Veentjes voert de fietstocht over de Oude IJssel richting bouwlocatie De Kwekerij. Onderweg wijst de wethouder op een aan de IJsseloever gelegen terrein, De Bleek. Het dankt zijn naam aan de tijd dat huisvrouwen hier hun witte was droogden en bleekten op het gras. 'We hebben grootse plannen voor dit gebied. We willen de oevers van de IJssel nadrukkelijk betrekken bij de binnenstad, een verbinding maken. Natuur is ook in dat plan belangrijk. Maar we willen ook de cultuurhistorische waarde van het gebied bewaren. De Bleek moet De Bleek blijven. We gaan het dus niet vol zetten met bomen en ander groen. Er komt wel een wandelpad langs de oever. Verder houden we het terrein open. Zo kan het ook nog goed dienstdoen als recreatie- en evenemententerrein.'

Natuurgebied

Bij de Kwekerij aangekomen, valt onmiddellijk op dat het terrein dankbaar wordt gebruikt door wandelaars en als hondenuitlaatgebied. Het hele terrein, inclusief de Kapperskolk en de oude stadskwekerij, voelt als één groot aaneengesloten natuurgebied. De Kapperskolk is een nevengeul van de Oude IJssel en rijk aan flora en fauna. 'Het is een waardevol stukje natuur. We spotten hier onder meer ijsvogels.' In het oude plan, dat dateert van voor de bouwcrisis, was er nog sprake van dat hier 200 of meer woningen zouden komen. Dat zijn er nu aanmerkelijk minder. 'Pakweg 135, schat ik.' In het nieuwe plan blijft de oude stadskwekerij, waar ooit bomen werden gekweekt voor de gemeente, grotendeels intact.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

